

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t.j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Opazke o zadevi slovenskega učnega jezika na ljubljanskih učiteljskih.

Dolgo časa je minilo, predno so se du-najskim časnikom brzojavljena poročila o slo-venkem učnem jeziku na ljubljanskih učite-ljiških vsaj nekoliko razjasnila. Gotovo so bili vsi rodoljubi po omenjenih poročilih jako ne-prijetno iznenadejani in osupli; kajti če bi bila popolnem resnična, bilo bi zares žalostno zna-menje za našo prihodnost. Izgubljen bi bil ves trud, ki so ga naši vrli poslanci v vročej borbi za naše narodne pravice žrtvovali; uni-čeni bi bili vsi nasledki njihovega znojnega delovanja, uničeni ne morda od zmagovalnega nasprotnika, ampak od izobraženih sinov naše lastne domovine, ki jih išče mej prvimi pod-porniki narodnega duševnega razvoja. Jako je tedaj slovenskemu občinstvu ustregel uvodni članek „Slov. Nar.“ od nedelje 17. t. m., ki je prinesel v to nesrečno zadevo vsaj nekoliko svitlobe. Ali je s tem pojasnilom postopanje naših narodnih profesorjev uže tudi popolnem opravičeno, tega se ne drznem presojati; to je naloga zvedencev celega naroda, posebno pa tudi onih mož, ki so pri visokem minister-stvu vpeljanje slovenskega učnega jezika na ljubljanskih učiteljskih izprosili. Gotovo so ve-deli in bili popolnem prepričani, da prosijo za nekaj mogočega, za nekaj, kar se da izvesti, in to je tudi brez dvombe spoznalo visoko mi-nisterstvo. Jaz hočem danes samo nekatere besedice o uzrokih spregovoriti, ki jih nava-jajo omenjeni gospodje za ovire vpeljanju slo-venkega učnega jezika.

Najprej odločno nasprotujem ugovoru, da se v četrtem letu učiteljskega izobraževališča ne bi mogla trigonometrija in logaritmi razla-

gati v slovenščini. Logaritme še obsega Lav-tarjeva aritmetika, kjer se tudi nahajajo po-trebni dotični izrazi. Sicer so večinoma iz latinščine vzeti, kar je sploh velike hvale vredno; kajti če učenci pozneje kdaj dobijo dotično nemško ali knjigo kakega koli družega jezika v roke, najdejo v njih tiste izraze, ki so jim uže znani. Raba latinskih izrazov pa nij samo za aritmetiko važna, ampak sploh za vse predmete, v katerih še nij obče veljajočih pravih domačih izrazov za razne pojme. Zakaj bi se samo mi Slovenci zoperstavliali rabi nekaterih latinskih, obče znanih izrazov in morda kovali, vsak večji ali manjši učenjak za sebe, nove besede, mej tem ko se nemški, laški, francoski, angleški in drugi narodi ni-kakor takih izrazov ne ogibljejo in se nikdo ne pritožuje, da bi se s temi besedami njih jezik kaj posebno pačil.

Če bi tedaj omenjeni gospodje profesorji za prvi čas se hoteli posluževati tistih latin-skih izrazov kakor Nemci, vsaj do tistega časa, dokler slovenščine popolnem vešči strokov-njaki celega naroda vprašanja gledé izrazov odločno ne rešijo: potem nij nobene zapreke, da se ne bi mogla cela matematika slovenski razlagati, ker knjige, posebno za matematiko, učencem nijso nikakor potrebne. Ne bojim se gledé te trditve nobenega ugovora od nobe-nega strokovnjaka; če kdo v šoli po živej učiteljevej besedi in paznem računanji ne spozná matematičnih resnic, ta jih ne bode več doma spoznal, če tudi ima sto matematičnih knjig pred seboj. Še celo škodljive zamorejo postati knjige, če se jih učenci doma ne poslužujejo z razumom. Koristne so samo zaradi pripravnih nalog, da se z napisovanjem čas ne trati; za podučevanje pa nijso nikakor potrebne.

Da je ta trditev opravičena, tega se lahko prepričamo, če pogledamo na jedina dva za-voda, na katerih je, če tudi ne popolnem, učni jezik slovenski, namreč na učiteljsko izo-braževališče v Kopru in učiteljsko izobraže-vališče v Gorici. Na obeh zavodih se cela ma-tematika uči v slovenščini; le v četrtem letu se rabi, samo zaradi vaje v nemškem jeziku, pri ponavljanji cele tvarine nemščina, kar go-jencem in gojenkam dela dovolj sitnostij. Saj se celo pri zrelostnem izpitu dovoljuje izpraševancu, da se sme iz matematike, kakor tudi iz drugih predmetov, posluževati se slovenščine, če mu nemščina težave predmeta povečuje. Sicer se je cela aritmetika in geometrija na teh zavodih slovenski razlagala, predno je Lavtarjeva aritmetika na svetlo prišla; razlaga se še zdaj aritmetika v drugem in tretjem letu, geometrija pa v vseh letih brez knjige in dosežajo se taki uspehi, kakor s knjigo.

Naj tedaj odloči nepristranski soditelj, je li res ugovor omenjenih g. profesorjev gledé matematike temeljit, posebno pa, je li res bil tako tehten, da se je moral korak storiti, ki je, skoro bi rekel, nepopraven, ki nas zamore s časom za vselej odvrniti iz poti narodnega in duševnega napredovanja.

O drugih predmetih drugikrat.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. julija.

Nemški listi prinašajo z Dunaja vest, da vlada misli uže dné 10. oktobra t. l. zopet sklicati državni zbor. Koliko je resnice na tem se ne vé, a trdi se lahko, da bode državni zbor prav kmalu v jesensko sesijono sklican. Do tedaj pa nij več dosti časa; de-želni zbori ne bodo dolgo zborovati mogli in

Listek.

S pota.

V.

V Stockholmu, 13. julija.

Lansko leto sem ob tej dobi potoval po Italiji, letos me je naključje v skandinavske pokrajine naneslo, naravno se mi torej primer-janje narave in življenja na teh največjih dveh poluotokih evropskih sili. Najprej moram ome-niti, da kdor Italije in Skandinavije nij videl, pač navadno ob obeh straneh krive nazore ima, — meni barem se je tako godilo. Italija nam je vselej stavljena za zemljo vse lepote, vse sreče in radosti, Skandinavija se nam v šolah opisuje za otrpnen, temni severni kraj, od koder so v različnih dobah gladni, divji severni ubožci v južne jasno cvetoče pokrajine roparsko pre-seljevali se: te nazore, ki se v mlado čutenje in mišljenje vsejajo, človek potem komaj iz-

koreniniti more. Vendar kakšna je razlika! Italija je res prekrasna zemlja, narod njen je — zanimiv in sbranjuje zaklade najlepših umet-nostij: pa sreče, radosti in pravega veselja je mej narodom malo na Italijanskem. Večji del ljudstva italijanskega je pod svojim čistim mo-drim nebom v gnusnej temnej sužnosti; ubož-nost, revščina, beračija — to so moderne gra-cije italijanske, ki te povsodi srečujejo in nad-legujejo, kamor koli kreneš, in kadar si res veličastne izdelke uma italijanskega ogleduješ, dozdeva se ti mnogo mnogokrat, da pokopali-šče stare slave razmotruješ. A tukaj v skan-dinavskih pokrajinah? — Tako prijetno čutenje me nij še nikoli navdajalo, kadar sem črez mejo jedne dežele v drugo došel, kakor tukaj. Tukaj je tudi modro in jasno nebo, kakor italijansko, a pod njim živi narod, katerega nebu podobnih oči revežna sužnost nikakor ne kali; tukaj živi srečen narod, srečen ne po tujem naključji, temveč po sreči, kakeršno si sam s svojim

umom in trudom pridobiva, tukaj živi svoboden narod, pa ne svoboden po nadani, kakor si bodi napisanej mu svobodi, temveč po svobodi, kakeršna je v naravi prave človeške in moške dostojnosti in zavesti, v svobodi, s katero se ne norčuje moralna in materialna miserija. — V naglici, v katerej te vrstice pišem, mi nij mogoče zdaj natančneje tukajšnje razmere opi-savati, o teh bodem obširneje ob drugih pri-likah govoril; omenim le, da do sedaj, akopram sem mnogo Danske in velik del Švedske pre-potoval, še nikdar nobenega berača videl nij-sem. Tukaj nij niti mestnega niti kmetijskega proletarijata, kakor se drugod nahaja: kmetiski stanovi so v obče tukaj jedro in merodajni faktor celega naroda; vendar poleg kmetijstva, se tudi obrtnija in trgovina kar najkrasnejše razvija. Mesta, kakor so Köbenhavn (Kopenhagen), Stockholm, se z najlepšimi na svetu meriti morejo, pa ne samo glavna mesta, temveč tudi v vseh provincijalnih večih in majhnih mestih

kjer bodo nove volitve, je skrajni čas, da se razpiše.

Vojna krajina je torej vtelesena Hrvatske, a zdaj je vprašanje, kako se bode rešilo reško vprašanje. Ministerski predsednik Tisa se je pred svojimi volilci v S.-Szt.-Gyorgu izrazil o tem vprašanju tako-le: ... „Važno je mej zdanjimi vprašanji Ogrske definitivno vtelesenje Vojne krajine in osoda reke. Tožilo se je vladi, zakaj nij prvega vprašanja zvezala z definitivno rešitvijo reškega vprašanja. ... Kako je torej danes z reškim vprašanjem? Da Reka ne pripada Hrvatsko-Slavonskeji, marveč direktno k ogrskeji kroni, to je v diplomu kraljice Marije Terezije, kakor tudi v zakonih od leta 1868, 1878 in 1880 slavnostno in odločno izrečeno“. Po teh besedah Tisinih soditi, je jako malo upanja, da bi se reško vprašanje ugodno rešilo za Hrvate.

Mesto **Zagreb** obhajalo je povodom utelesenja Vojne krajine veliko svečanost; mesto je bilo razsvetljeno in na hišah so vihrale zastave. Zvečer 18. t. m. je bila bakljada, katere so se udeleževali meščanje in vsa društva in bakljado je spremljala godba. Sprevod je šel pred banovo palačo in potem dalje pred stanovanje fzgm. Filipoviča.

Ogrski listi jeden za drugim bero našim **ustavovercem** levite, oni jim razkazujejo njihovo zlobnost in svetu odkrivajo vso gnjilobo ustavoverne stranke. Tako piše „Egyetertes“: Le pomislimo nazaj, kake tendence je imela vedno ta stranka. Nikdar nij nemški element izvrševal take prepotence, kakor v blezu dvanajstletnem vladanji ta stranka. Nikjer nij bilo grane v javnem življenji, v kateri bi ne bila si prizadevala, da dobi prevladanje za Nemce. Mi moramo naravnost reči, da je zdanje obžalovanja vredne dogodke ustavoverna stranka pouzročila, ona ista stranka, ki zdaj prav malenkostno „primite tatu“ kriči. Zdaj se je zbudil le srd, katerega je ona negovala. Ona je sejala veter, zdaj žanje burjo. Njeni bolestni kriki proti zdanjej vladi pa nas prav nič ne ganejo, ker živo nam še je v spominu, kako je ob svojem času delala proti nam. Oni se nijso zadovoljili s tem, da so Čehom in drugim narodom cizlajtanskim dali čutiti svojo moč, stezali so roko svojo tudi sem k nam in se vmešavali v naše notranje zadeve. Ta stranka nijma v Ogrskeji nič pričakovati in zastoj steza svojo roko k nam, pomoči proseč. Ona se je dosti proti nam pregrešila in grešila bi z nova. Zato je tudi nedoumno, kako more ogrsko časnštvo tu in tam še poganjati se za to stranko.“ Te besede kažejo dovolj jasno, kako se v Ogrskeji misli o naših ustavovercih, a to, kar pišejo listi, pozabili bi še ti trdokožni, neobčutljivi demagogi; bolj kot ti glasovi po časnikih, boli in skeli jih, kar je govoril ogrski ministerski predsednik v S. Szt. Gyorgy; on se je namreč izjavil za spravljivo politiko, in to je ravno, o čemer ne hoté naši ustavoverci nič vedeti, sami hoté za vlado, zá se hoté pravico, drugi narodi morajo ječati v sponah njihovega tiranstva.

in vaseh se najlepše razvijanje in napredovanje opazuje. Pa kako ne bi? Saj se komaj v kateri evropskeji državi v razmeri toliko za narodno prosveto, za občo narodno, to je celej deželi koristne zavode in naprave stori, kakor v tukajšnjih deželah. Srečne so zdaj one države, katere se velike vojaške sile ne imenujejo in svojih najboljših moči temu nenasnemu molohu ne žrtvujejo! Danci in Švedi imajo slavno prošlost, slavno vojaško državno zgodovino: torej se danes navadno misli in piše, da ti državi — ker zdaj se ne bahati več z vojaškim trušom — sta propali, kakor n. pr. Španija, vendar po mojem mnenji Danska in Švedska še nikoli tako srečna, tako „velika“ — ako uže beseda „velika“ poseben pomen ima — nij bila, kakor je v zdanjej dobi: zdaj so te severne dežele v pravem razcvitanji: še bodo obilo sadja donašale.

Dr. Ahasverus.

Vnanje države.

Najnovejše poročilo iz **Rusije** se glasi, da grof Loris Melikov zopet vstopi v ministerstvo. Katero mesto bode zasel, nij še odločeno, govori se, da mesto ministra za notranje zadeve. Listi zelo različno sodijo Loris Melikova. Naj si bode uže tak ali tak: „ime Loris Melikov pomeni zistem, pravi „Politik“, in to je jedino važno“.

O **bolgarskem** narodnem sebranju piše „Augsb. Allg. Ztg.“: Resnosti, ki se celo najbolj podkupljivih osov v slavnostnih trenutkih polasti, v trenutkih, v katerih se odločuje prihodnost cele dežele, nij bilo videti; vse je bilo le umetno napravljen gledališni coup, ki bode gotovo pri diplomatih pravično začudenje zbudil. Ko je knez zapustil palačo, grmeli so topovi, godba je igrala.

Evropska diplomacija stika glave in misli in misli, bode li le **Francija** tunezijsko ekspedicio obrnila tudi proti Tripolisu. Londonski kabinet je baje tamošnjemu avstrijskemu in nemškemu poslaniku izrazil nekako bojazen pred to ekspedicio. „Agence Havas“, odgovarjaje na članek oficijoznega turškega lista „Turquie“, v katerem se sumniči Francija, da hoče iti proti Tripolisu, piše: Govor tega lista (namreč „Turquie“) prestopa vse meje. Zadnji dogodek je zdaj pozabljen, ker Francija porti nij nikdar pravice do Tripolisa odrekala in nihče v Evropi ne more resno misliti, da hoče (Francija) Tripolis pridobiti.

Iz Francije izgnali so Don Carlosa. — Veliko senzacijo vzbujajo tudi banketi, ki so se soboto na godnico „Roy“ a napravili. Pri jednem banketu govoril je redaktér Cornély in dejal, da je republika neusmiljena proti menihom in da poljublja Bismarku čevlje.

V **angleškem** parlamentu izjavil je Dilke, da angleški diplomatični agent v Sofiji, generalni konzul Lascelles nij zadovoljen z zdanjim postopanjem kneza bolgarskega.

V **Afriki** se bojevanje nadaljuje. Dne 17. t. m. je bila mala bitka v okolici Sfaksa. 300 pešcev in 200 arabskih konjnikov je baje mrtvih, mej mrtvimi da je tudi vodja vstaje, Mustafa. V južnej Tuneziji je posebno ljudstvo razburjeno in bojaželjno.

Dopisi.

Od Save 19. julija. [Izv. dop.] (Martin Potočin †.) Domovina izgubila je danes jednega svojih najzvestejših in zraven najuplivnejših mož: gosp. Martina Potočina, posestnika pri sv. Petru poleg Zidanega mosta, nij več! Po kratkej hudej bolezni umrl je danes, 69 let star, previden s sv. sakramenti za umirajoče. Kaj je bil ta mož v familiji, tega Vam ne bom opisoval, niti ne, koliko je ubozim, koliko ljudem v denarnej zadregi pomagal, bivši zraven uzorno pravičen človek; javim vam le, da onega moža nij več, na katerega so na volišči gledali volilci od Pišec do Solčavskih planin ter glasovali, kakor je glasoval on, ki je svojo slovensko domovino ljubil z vsem srcem. Domovina imela je v njem sina ki je, akopram malo se bavivši v šolah, iskreno zavzet bil za vsestranski njen napredek. Ž njim gre pod gomilo jeden naših rodoljubov, ki so vzlic pritisku novejšje dobe krepko kvišku držali lepe navade stare slovenske hiše; z njim izgubili smo moža, ki je vsak čas bil prelep izgled trezne glave, plemenitega srca in mravljinsko-pridnih rok, najlepši izgled pa kot soprog in oče; v tem ga je težko doseči. — Blag mu spomin!

Z Dunaja 3. julija. [Izv. dop.] (Odgovor dopisuz Dunaja v „Slovenskem Narodu“ šte. 142.) (Dalje.) Na zadnjem zborovanji „slovenskega literarnega društva“ dne 28. junija se je razmerje mej našima društvoma s temi le, soglasno odobravanimi, besedami označilo: Slovenija je toliko potrebna, da bi bili „slovenskega literarnega društva“

udje prvi, ki bi jo hoteli osnovati, če bi je uže ne bilo ali če bi kdaj propala. „Slovensko literarno društvo“ biva poleg „Slovenije“ s svojim namenom, v slogi s „Slovenijo“. Na tem, tako pojasnjenem stališči stalo je naše društvo vedno.

Tudi za svojih prvih dnij, za svojega rojstva. Zakaj: Če nam bi „literarno društvo“ nasprotovalo „Sloveniji“, imeti bi moralo s „Slovenijo“ jeden in ist program ali pa čisto nasproten. Pregledujmo pa sedaj „slovenskega literarnega društva“ pravila, berimo njega spomenico (cf. „Slovenski Narod“ 1879. 41. šte.), uglóbimo se v preizvrstni uvodni govor g. Fr. Podgornika, sedanjega urednika „Soči“ (govor se čita v „Slovenskem Narodu“ 1879. št. 43.), povsodi izraža se jednako „slovenskega literarnega društva“ namen: „gojiti slovensko slovstvo in vaditi se v vedi in umetnosti, izimši politične tendencije“. Ta namen pa nij isti s „Slovenijinim“, nij nasproten njenemu. „Sloveniji“ program je namreč po pravilih: zabava pa vednostno izobraževanje. V tem drugem delu poklica se obeh društev namena res nekoliko dotikata, ker vednostno izobraževanje se res tudi doseza po berilih in predavanjih. Ali pokrivata se ne ta dva namena! Treba je namreč ločiti in pomniti: v „slovenskem literarnem društvu“ bodi predavanje ali delo slovstveno samo sebi namen, v „Sloveniji“ pa le pripomoček v dosego namena. Tako se je tudi, po zapisnikih „Slovenije“ soditi, stvar vedno smatrala in izvrševala; vsaj drugače pa tudi nij moglo biti, zakaj katero društvo hoče slovstvo zaradi slovstva samega gojiti, tedaj si ne sme določiti še družih nalog in namenov. Poklic „Slovenije“ se je pa koj s začetka zaval veliko širše, nego veli pravilo; tako je nanesla časova potreba. „Slovenija“ je imela tako družiti svoje ude v prijateljstvu in domovinskeji ljubezni, krepiti jim s času primernimi govori naroden čut pa značaj, navduševati jih za ideale, zastopati slovensko dijaštvo na Dunaji o raznih prilikah in ohranjevati bratovsko vez slovansko. Ta razširjeni poklic je „Slovenija“ častno, zares častno izvrševala vsa svoja leta, ta tradicija se je ohranila do današnjega dne! Mimo tega pa — po zapisnikih „Slovenije“ soditi — se na slovstvene vaje nij tako gledalo; ne da bi manjkalo moči ali pa veselja do njih, ampak odpuščale so se vaje take, ker je bilo družega dela dovolj, ker je pa tudi skušnja učila, da s tacimi rednimi slovstvenimi vajami odvrčajo se od „Slovenije“ ravno oni dijaci, katerim je „Slovenija“ najbolj potrebna (da li „Slovenija“ ne bodi samo zabavno društvo, temveč da prinašaj narodu — značajev in moč!) V tem delovanji „Slovenije“ pa slovstvena predavanja nijso bila sama sebi namen, ampak k večjemu sredstva za izvrševanje zgoraj naznačenega lepega pa širnega namena! Posebno tedaj, ko se je porajalo naše društvo, bila so v „Sloveniji“ berila jako redka — ali kdo je očital tedanjaj „Sloveniji“, da ne spolnuje svojih dolžnosti in kdo nam ne zatrjuje, da ona doba „Slovenije“ ne bi bila živahna in lepa? Tako se tudi uprav v najnovejši čas zmirom povdarja, da „Slovenija“ bodi pred vsem središče zabavi in semenišče slove možatim, Slovencu in času primernim prepričanjem — ali dosledno se pristavlja, da brez tistih rednih „pustih“ predavanj na društvenih zborih. Tako se nam tudi čisto naravno zdi, da „Slovenija“ v 12 letih svojega života nij napravila toliko beril, kolikor pa

„slovensko literarno društvo“ v 3 letih. „Sloveniji“ namreč je bilo slovstveno delovanje le pripomoček v dosego glavnega namena, „literarnega društva“ pa bodi slovstveno šolanje namen, jedin namen. In tacega društva, ki posvečuj vse svoje moči jedinemu namenu: vaditi se v slovenskem jezici in v slovstvu njegovem — tacega društva bo na Dunaji toliko časa treba, kolikor dolgo se bo naš jezik po „naših“ srednjih šolah vedel in nevedel v kot postavljali! — Iz vsega tega pa sledi, da „slovensko literarno društvo“ uže po svoji notranji osnovi nij moglo biti nasprotno „Sloveniji“, ka si namreč nij postavilo ni istega ni nasprotnega namena!

„Slovensko literarno društvo“, imajoče v čislh svoj določeni namen in svoja pravila, pa tudi zares nikdar nij nasprotovalo „Sloveniji“ in nikdar nij segalo v njeno področje. Udje naši dajali so „Sloveniji“, kar je njenega: Vpisavali so se va-njo (letos v prvem poluletti samo štirje izmed štiri in dvajset na Dunaji bivajočih udov „literarnega društva“ nijso bili ob jednom udje „Slovenije“) — zahajali v njenene seje — delovali kot udje in odborniki (v 1. tečaju 1880 so bili izmed 6 odbornikov „Slovenije“ štirje odborniki ob jednom udje in razen jednega tudi odborniki „literarnega društva“ — in tedanji prvosednik „Slovenije“ more ravno z delovanjem teh odbornikov g. dopisnika prepričati, „da se lahko navdušeno deluje v društvih na Dunaji“) — in udje „slovenskega literarnega društva“ so ob jednom udje „Slovenije“ brali v „Sloveniji“ primerne spise. Sploh: delili so kot pravi udje „Slovenije“ vse ž njo! Na drugej strani pa se tudi nij kazalo nobeno nasprotje, če so bili kakor letos prvosednik, podpredsednik in tajnik „Slovenije“ ob jednom delavni udje v „slovenskem literarnem društvu“. Vse to bi mej poštenimi ne bilo mogoče, če bi ne bilo sloge! Dalje naše društvo nij nikdar lastilo si nalog ni čestij, ki jih ima „Slovenija“. „Literarno društvo“ nij nikdar „zastopalo“ tukajšnjih slovenskih visokošolcev in celo samega sebe ne o raznih prilikah; udje „slovenskega literarnega društva“ se po slovanskih društvih ali drugodi nikdar nijsmo predstavljali kot taki, nego vsakikrat le kot „Slovenijani“, ker vemo, da jedino „Slovenija“ zastopaj dunajske akademike slovenske. „Literarno društvo“ se celo nikdar nij dalo nikjer pozdravljati, tudi se nij čutilo razžaljeno, če se imenovalo nij, ker vsekdar smo v tacihi slučajih povdarjali: „mi smo jedno se „Slovenijo“, ona kot Slovence tudi nas zastopa, samo da imamo mi razen nje tudi svojo skromno šolo!“ Iz tega pa sledi jasno, da tudi v delovanji obéh društev nasprotja nij bilo in ga nij!

Po vsem tem, da nam gosp. dopisnik ne omenja ni jednega fakta, ki bi mu opravičil in potrdil samosvestno trditev o nasprotovanji in neslogi, a da smo mi zgoraj brez vsega lepotečenja kazali dogodkov, ki vedno po društvenih zapisnikih pričajo, da „slovensko literarno društvo“ hodi izza svojega začetka prijazno poleg „Slovenije“, da se celó smatra v nekem smislu, za del „Slovenije“: po vsem tem more slovensko razumništvo dobiti si pravo podobo društvenega razmerja in biti zadovoljno ž njo, ob jednom pa more tudi soditi prav one dopise, ki tako žaljivo devajo na obtožno klop ravno one gospode, ki imajo volje in vstrajnosti dovolj, delati uspešno v obéh naših društvih! Tako zbadanje se mora tembolj zavračati, ker se, kakor v ónem dopisu z Dunaja, skriva za plaščem nedosežne „navdušenosti“ in miroljubja,

v resnici pa nij drugzega nego cvet in sad nekacega smešnega velikáčenja („nil sine nobis“) in pa neodstojne lehkomišljenosti, ki naj bi se nikdar ne vtikala v resne namene in resna načela! Iz take lehkomišljenosti, ki pa morda nij hotela biti zlovoljna, privrvel je tudi ón „pereat slovensko literarno društvo“, na katero vi, g. dopisnik, tako zadovoljno kažete, ki se je pa — mimogrede vas postavimo na laž — samo jedenkrat čul, prvič v predzadnji „Sloveniji“ ali tudi tedaj nam v tolažbo pozno v noč in ne iz ust „Slovenijana“! Oni „pereat“ pa je bil tudi otrok trenutne situacije! Nera di povemo, a zaradi resnice moramo, da se je namreč ist večer v zabavnem delu prvič s prvosednikovega stola ščuvalo na „literarno društvo“ brez vsega povoda z naše strani. To pa je bil prvi klic na prvo javno vojsko, toda ostalo je tudi pri samem klici. Torej celó prve vojske nikdar nij bilo! Od kod da gosp. dopisnik jemlje svoje „tajne in javne vojske, ki bi celó meje presegale“, tega mi ne vemo, zakaj nikdar nij „slovensko literarno društvo“ napadalo „Slovenije“ ni po zborih ni po časopisih, a tudi „Slovenija“ „literarnega društva“ ne. V prvo naj se sreča „slovensko literarno društvo“ se „Slovenijo“ po časopisu na klic dopisa v 142. št. „Slovenskega Naroda“ — v prvo se je netaktno vedel prvosednik „Slovenije“ proti „literarnemu društvu“ v omenjeni seji. (Naj se ne misli, da se mi dotikamo društva „Slovenije“). In tu moramo pač g. dopisnika opozoriti: kdó provocira? kdo je hotel vznemirjati društvo, kdo hotel kaliti slogo mej nami? Pa se nam vsaj ne bode odgovorilo, takisto „nemško-kla-sično“, da bi „slovensko literarno društvo“ provociralo — „durch seine auffallende Ruhe“!! Vse torej, kar pripoveduje dopis o javnih vojskah, je predrzna laž; da se je „tajno“, kakor je pogovor v družbah nanese, stvar razpravljala mej prijatelji, to je gotovo, a da bi se tú o „vojskah“ govorilo, bilo bi vendar malo preveč — marcijalno!

(Konec prih.)

Petindvajsetletnica ljubljanskega obrtnega pomožnega društva.

(Konec.)

Ko so omolknil živio-klici, ki sta jih vzbudila dr. Bleiweisovo pismo in novomeški brzojavni pozdrav, se oglasi g. vladni sovetnik grof Chorinsky ter se zahvali govornikom, kateri so se častno spominali njegovega pokojnega očeta, ki je bil obrtnemu pomožnemu društvu prvi pokrovitelj; razvoj tega društva, čegar začetek je bil zelo skromen, je veselo znamenje in država mora želeti, da bi vedno tako napredoval obrtni stan. V to ime napije g. vladni sovetnik obrtnemu stanu. Upravni odbornik g. M. Gerber nakloni zdravico preč. g. proštu dr. Jarcu, ki je svečanost društvene petindvajsetletnice pričel s cerkvenim opravilom. Prošt g. dr. Jarec dvigne čašo na slavo obrtnega pomožnega društva, katero je uže toliko dobrega storilo, in izreče željo, da bi bil za družih 25 let društveni opravilni uspeh ne dvakrat trikrat, nego desetkrat večji kakor dandenes. G. Horak je napil mestaemu županu, ki mora vselej zraven biti, kedar meščaenje obhajajo kako svečanost; ljubljanski g. župan, pravi govornik, se je danes lahko pričal, da Slovenci in Nemci v Ljubljani prav dobro shajajo mej seboj, če le hoté. Potem prosi besede g. Grasselli in dokazuje, da je jako napačno in nepotrebno razglašati razliko stanov, mej katerimi je bila mrznja

opravičena pač nekda, ko je bil še sovražen jeden stan drugemu; zdaj je pa svet uže davno sprevidel, da so potrebni vsi stanovi in da imajo vsi jednaki namen, vsi tist smoter, namreč pospeševanje blagostanja človeštvu. Hujskanje jednega stanú na drugi je tako nemiselno, kakor ščuvanje narodnosti, ki so tudi vse jednako poklicane delati za napredek človeške družbe. Slovenci v obče in Kranjci posebe nobenemu ne kratijo njegovih zaslug ne glede niti na stan niti na narodnost; vsak nam je dobro došel, kdor se naseli mej nami, da le spoštuje naše pravice. To priča ravno današnji dan, ko društvo po velikej večini obstoječe iz domačinov, jednodušno slavi moža, ki nij naše zemlje sin. G. Horak nij Kranjec, niti Slovenec, nego Čeh, in mi bi mu priznali zasluge, naj bi bil Nemec, Madjar ali kar koli; a veseli nas, da je mož, ki stoji na čelu društva, katero danes praznuje svojo petindvajsetletnico, Slovan in da mej nami nij zatajil svojega Slovanstva, kakor mnogi drugi; zato govornik napije značajnemu Slovanu, Čehu Horaku. Po gostem je skupščina glasno odobraval govornikove besede in navdušeno sprejela to napitnico. V rodoljubni ogenj, ki ga je zanelila ta zdravica, je olje vtil g. Ivan Hribar, glavni zastopnik banke „Slavije“, nanašaje se na spomina vredno narodno svečanost, ki smo jo Slovenci obhajali pred tremi leti ob sedemdeseti godišnici dr. Janeza Bleiweisa. Obžalovaje da nij navzočen naš voditelj, pozval je g. Hribar družbo, naj odsotnemu na čast izprazni čaše in trikrat zakliče „živio mnogaja leta“! Samo ob sebi se umeje, da je domorodno občinstvo z izredno radostjo ustreglo temu pozivu. Čez nekoliko časa poprime besedo g. poslanec Klun in, oziraje se na lepo slogo, ki tukaj navdaja mnogobrojno društvo raznih narodnostij, spomina na poslednje volitve v trgovinsko in obrtno zbornico, pri katerih so trgovci in obrtniki tako sijajno pokazali svoje spravaljubje, izpové svoje prepričanje, da bodo možje, katere so volilci počastili s svojim zaupanjem, uspešno delali na korist trgovine in obrta, ter naposled napije predsedniku trgovinsko-obrtni komore, gospodu Kušarju. Ta napitnica je bila iznenada povsod čisto naravnej in zato tem bolj pomenljivej ovaciji — zdanjej vladí. G. Kušar, zahvaljevaje se za izkazano čast in zagotavlja, da bode zbornica, katerej on predseduje, prizadevale si storiti kolikor mogoče za izboljšanje trgovinskih in obrtnih odnosajev na Kranjskem, je poudarjal, da je največ zavisno od vladne pomoči. Iz tega uzroka se smejo trgovci in obrtniki nadejati boljših časov, ker je zdanja vlada pokazala, da sta jej pri sreci razvoj trgovine in obrta in da dobro razumeva njihne potrebe. To svedočijo vladne gospodarstvene predloge, zlasti postava gledé oderuštva, dalje postava, k obrtnim posojilnicam olajšuje prihodninski davek i. dr.; zato napije on zdanjemu ministertvu in pred vsem njega prvosedniku g. grofu Taafeju. Po teh besedah nij bilo ni konca ni kraja slava- in živio-klicev, ki so se ponavljali, ko je g. stavbeni sovetnik Potočnik predlagal, naj se ta sijajna izjava popolnega zaupanja takoj po brzojavu naznani nj. ekse. grofu Taafeju. Ta nasvet je bil s živim odobravanjem jednoglasno sprejet in potem br z sestavljen ter odposlan sledeči telegram:

nj. ekselenci gospodu ministerskemu predsedniku grofu Taafeju na Dunaji.

V proslavljanje petindvajsetletnice usta-

novljenja ljubljanskega obrtnega pomožnega društva zbrani ljubljanski meščanje se v smislu dotične napitnice prvosednika trgovinske zbornice Vašej ekselenci najiskrenejše zahvaljujejo za gospodarstvene postave in postavne predloge, ki so bile pod Vašim ministerstvom ali sklenene ali stoprav nasvetovane, in izrekajo Vašej ekselenci svoje popolno zaupanje.

To je bil konec oficijalnemu razdelku banketa, po polnem vreden lepe svečanosti, ki jo je praznovalo obrtno pomožno društvo, svečanosti, katere se bode radostno spominal vsak, kdor se je je udeležil.

Gostje so se zdaj polagoma jeli razhajati, nekateri pa so v prijateljskih pogovorih skupaj ostali še do večera.

Domače stvari.

— (Nadvojvoda Karol Ludovik) izrekel se je prav pohvalno o patrijotičnih pomožnih društvih v Kranjskeji. Osobito se je čudil, da imati društvi v malej Kranjskeji toliko premoženja in materijala. — Društvu „rdečega križa“ pristopili so vsi udje ljubljanskega „Sokola“ kot izvršujoči udje.

— (G. ministerski predsednik,) nj. ekselencija grof Taaffe je prestojništvu obrtnega pomožnega društva na telegrafično zapupnico, katero mu je v nedeljo poslala skupščina, zbrana pri petindvajsetletničnem slavnostnem banketu, včeraj telegrafično odgovoril sledeče:

Vaš telegram so mi za menoj poslali v mojo graščino Ellischan. Najsrčnejšoj mojej hvali za izjavljeno mi prijazno mišljenje pristavljam, da vzajemno zaupanje jači združeno delovanje. Taaffe.

— (G. deželni predsednik Winkler) je včeraj dopoldne pohodil višje razrede mestne dekliške šole v tukajšnjem uršulinskem samostanu in dalje časa poslušal izpraševanje.

— (Odlikovanje.) Deželne sodnije sovetniku pri okrožnej sodnji v Rudolfovem, gospodu Ivanu Logarju, podeljen je bil povodom upokojenja brezplačno naslov in značaj nadsodnijskega sovetnika.

— (Imenovanje.) Pravna praktikanta g. Josip Fraidl in g. Anton Brumen imenovana sta avskultanta za Kranjsko.

— (Umrli) je predvčeranjem daleč po našej zemlji znani posestnik, trgovec in podjetnik g. Martin Potočin ob Savi pri sv. Petru pod Zidanem mostom. Glej gori dopis od Save.

— († Franjo pl. Pilpach) c. k. stotnik v pokoji, vrl narodnjak, umrl je 18. t. m. v Trstu in bil 20. t. m. popoldne ob 5. uri pokopan. Naj ohranijo blagemu možu mnogo-brojni njegovi prijatelji v Gorici, Ljubljani, Krškem in Loki, v katerih mestih je dalje časa bival in povsod navdušeno zastopal narodno stvar, blag spomin!

— (Nesreča.) V nedeljo popoldne peljal se je s čolnom po Vrbskem jezeru 17 letni Julij Franke, sin celovškega zidarskega podjetnika. Bil pa je precej močen vihar, preobrn timer je čoln in mladenič je zginil v valovih.

2000 gld.

lahko na leto zaslužijo **gostilničarji** in **kupčevalci**. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po pošttem podvzetji: **F. Schlosser, Trst.** (419—1)

Sorodnikom, prijateljem in znancem dajemo pretužno vest, da je danes ob jednej uri popoldne naš preljubi oče, oziroma soprog in tast, gospod

Martin Potočin,

posestnik v sv. Petru pri Zidanem mostu, posestnik srebrnega križa za zasluge, v 69. letu svoje starosti, po dolgej in hudej bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, blago svojo dušo izdihnil.

Pogreb bode v četrtek 21. t. m. ob 4. uri popoldne.

Svete zašušnice se bodo brale v loškej cerkvi petek 22. t. m. ob 8. uri zjutraj.

Ranjcega priporočamo blagemu spominu.

Sv. Peter pri Zidanem mostu, dné 19. julija 1881.

Marija Potočin, roj. **Kosmelj,** soproga.

Vincencij Potočin, Anton Potočin, sina.

Marija Ghon, Josipina Srebre, Ana Slano, Betti Potočin, hčere.

Dr. Gvidon Srebre, Dr. Karl Slano, zeta. (418)

Zahvala.

Andrej Senekovič, c. kr. profesor, se zahvaljuje v svojem in imenu svoje soproge **Filomele Senekovič,** roj. **Gerzabek,** in v imenu vseh sorodnikov za tako ljubeznjivo sočutje mej boleznijo in o smrti gospoda

Maksa Gerzabeka,

c. kr. vpokoj. dežel. namestništva inženerja.

Konečno se zahvaljujem še za mnoge lepe nagrobne vence. (420)

V Ljubljani, dné 20. julija 1881.

Zdravnik,

slovenščine ali vsaj družega slovanskega jezika zmogel, išče se za trško občino **Braslovce v Savinjske dolini.** Imel bode prosto stanovanje, po 100 gl. občinske remuneracije na leto ter obširno prakso za posebno plačilo v devetih združenih občinah, v katerih nij zdravnika. — Oglasbe, ako mogoče se spričevali, pošljejo naj se do **15. avgusta 1881** županstvu **Braslovce na Štajerskem.** (412—3)

Dunajska borza 20. julija		kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	77 gld.	40
Enotni drž. dolg v srebru	78	30
Zlata renta	94	25
1860 drž. posojilo	133	40
Akcije narodne banke	835	40
Kreditne akcije	364	40
London	117	9
Napol.	9	5
C. kr. cekini	5	20
Državne makke	57	

Tucl.

18. julija:
Pri **Slonu:** Dolenc, Miloneg z Dunaja. — Mann iz Pole. — Ožbolt iz Trstja. — Fischer iz Nixdorfa. — Šega iz Rateč.
Pri **Mallat:** Baad z Dunaja. — Dresse iz Pole. — Hausmaninger iz Maribora. — Jenny iz Go rice.

Dve lepi sobi

s kuhinjo, sredi mesta, dasta se za tri mesece prav ceno v najem. — Več pove administracija „Slovenskega Naroda“.

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodeci

in nepresežno zoper **ne-slast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kisló podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli** (če izvira bolečina iz želodca), zoper **kró v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, oper bolezni na vranioci, jetrah in zoper zlato žilo.**

Glavna zaloga:

Lekar **C. Brady,** Kremsier, Moravsko. Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane **35 kr.**

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna **Gabriel Piccoli,** na dunajski cesti; lekarna **Josip Svoboda,** na Prešimnovem trgu. V Novem mestu: lekarna **Dom. Rizzoli;** lekarna **Jos. Bergmann.** V Postojni: **Anton Leban.** V Gorici: lekarna **A. de Gironcoli.** V Ajdovščini: lekarna **Mich. Guglielmo.** Celje: lekar **J. Kupferschmied;** Kranj: lekar **Drag. Šavnik;** Kamnik: lekar **Josip Močnik.**

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene besede: **Echte Maria-zeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker,** sklenica mora biti zapečatena z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljeno **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem.** Izdelki podobnega ali istega imena, ki némajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzajo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (362—49)

Bergerjevo medicinično mjilo iz smole (Theerseife),

priporočeno po medic. strokovnjakih, rabi se v največ evropskih državah s sijajnim vspehom zoper

izpuščaje na životu vsake vrste,

osobito zoper hraste, kroničen in luskinasti lišaj, nalezljive hraste, zoper prhljaj na glavi in bradi, pege, žoltine, rdeč nos, ozebljino, potenje nog. — **Bergerjevo mjilo iz smole** ima 40% koncent. **smole iz lesa** ter se stvarno od vsega družega mjila iz smole, ki se v trgovini nahaja, razlikuje. — Da se **prekanjenju izogne,** zahteve naj se odločno **Bergerjevo mjilo iz smole** ter naj se pazi na znano varstveno marko.

Kot milejšje mjilo od smole za odstranjenje vseh

nečistostij na polti

zoper izpuščaje na glavi in koži otrok in kot nepresežno kosmetično mjilo za umivanje in kopanje pri vsakdanjej rabi služi

Bergerjevo glicerín-mjilo od smole,

imejoče 35% glicerina ter fino diši.

Jeden komad velja 35 kr. z brošurco vred. — Glavno zalogo ima lekar **G. HELL v OPAVI.**

V zalogi v vseh lekarnah cele države. Glavne zaloge pa imajo: V Ljubljani pri gg. lekarjih **J. Svoboda, G. Piccoli, W. Mayer** in **J. pl. Trnkoczy.** V Kočevji **J. Braune.** V Krškem **J. Bomeker.** V Idriji **J. Wardo.** V Kranju **K. Šavnik.** V Litiji **Jos. Beneš.** V Novem mestu **D. Rizzoli.** V Radovljici **A. Roblek.** V Vipavi **A. Konečny.** (22—13)